

ORZECZENIE
OKRĘGOWEGO SĄDU DYSCYPLINARNEGO
OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH

z dnia 30 sierpnia 2013 r.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych
w składzie:

Przewodniczący: r. pr. Rafał Kania
Sędziowie: r. pr. Marek Sarnowski
r. pr. Henryk Rydzik

Protokolant: apl. radc. Wojciecha Czerny

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 czerwca 2013 r., 12 sierpnia 2013 r., a także 30 sierpnia 2013 r. przeciwko aplikantowi radcowskiemu obwinionemu o to, że:

od dnia 7.01.2010 prowadził działalność gospodarczą zarezerwowaną dla osób posiadających szczególne uprawnienia i na stronie internetowej oferował do dnia 24.02.2011 usługi w zakresie zastępstwa procesowego w postępowaniach przed sądami i organami administracji publicznej nie posiadając do tego uprawnień, tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 pkt. 1 i 2 w zw. art. 35¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, oraz o to, że od dnia 7.01.2010 na stronie internetowej widniała informacja, że przy ul. znajduje się i działa – radca prawny, co nie polega na prawdzie, tj. popełnieniem przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 pkt. 1 i 2 w zw. art. 35¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych oraz art. 1, 2, 3, 6, 25a, b, c i 26 ust. 2 KERP.

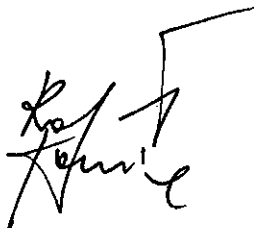
ORZEKA

1. Uniewinnia aplikanta radcowskiego w zakresie zarzutu, że od dnia 7.01.2010 prowadził działalność gospodarczą zarezerwowaną dla osób posiadających szczególne uprawnienia i na stronie internetowej oferował do dnia 24.02.2011 usługi w zakresie zastępstwa procesowego w postępowaniach przed sądami i organami administracji publicznej nie posiadając do tego uprawnień, tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego

Km

określonego w art. 64 ust. 1 pkt. 1 i 2 w zw. art. 35¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych,

2. Uniewinnia w zakresie aplikanta radcowskiego [REDACTED] w zakresie zarzutu, że od dnia 7.01.2010 na stronie internetowej [REDACTED] widniała informacja, że przy [REDACTED] znajduje się i działa [REDACTED] radca prawny, co nie polega na prawdzie, tj. popełnieniem przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 pkt. 1 i 2 w zw. art. 35¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych oraz art. 1, 2, 3, 6, 25a, b, c i 26 ust. 2 KERP.
3. Obciążyć kosztami postępowania Okręgową Izbę Radców Prawnych [REDACTED] w całości.

Uzasadnienie

W dniu 7 lutego 2011 r. na podstawie swego postanowienia Rzecznik Dyscyplinarny (*karta 6*) wszczął z urzędu dochodzenie o przewinienia dyscyplinarne określone w art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 35¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (dalej jako **Ustawa**) w związku z art. 1, 2, 3 i 6 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej jako **KERP**) przeciwko panu [REDAKTOWANE] (dalej jako **Obwiniony**).

Postanowieniem z dnia 23 lutego 2011 r. (*karta 30-31*) Rzecznik Dyscyplinarny przedstawił Obwinionemu zarzuty, że:

- od 7 stycznia 2010 r., to jest od dnia złożenia ślubowania aplikanckiego prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „Kancelaria prawna” i oferuje m. in. zastępstwo procesowe w postępowaniach przed sądami i organami administracji publicznej na terenie RP nie posiadając do tego uprawnień, tym samym wprowadzając w błąd potencjalnych klientów co do swoich kwalifikacji i umiejętności,
- a nadto na stronach internetowych m. in. [REDAKTOWANE] wskazuje, że [REDAKTOWANE] jest radcą prawnym”, co nie polega na prawdzie, to jest popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 35¹ Ustawy w związku z art. 1, 2, 3, 6, 25 i 26 ust. 2 KERP.

Rzecznik Dyscyplinarny przeprowadził postępowanie przygotowawcze w sprawie, które zakończyło się złożeniem 24 sierpnia 2011 r. wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego (*karta 95-97*). W swym wniosku Rzecznik Dyscyplinarny postawił Obwinionemu następujące zarzuty o to, że:

1. od dnia złożenia ślubowania aplikanckiego, to jest od dnia 7 stycznia 2010 r. prowadzi działalność gospodarczą sklasyfikowaną w PKD pod symbolem 7411 Z – zarezerwowaną dla osób posiadających szczególne uprawnienia i na stronie internetowej [REDAKTOWANE] oferował do dnia 24 lutego 2011 r. usługi w zakresie zastępstwa procesowego w postępowaniach przed sądami i organami administracji publicznej na terenie RP nie posiadając do tego uprawnień, tym samym wprowadza w błąd potencjalnych klientów co do swoich kwalifikacji i umiejętności, to jest o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 35¹ Ustawy;

Km

- od dnia 7 lutego 2011 na stronie internetowej [REDAKTOWANE] widnieje informacja, że przy [REDAKTOWANE] znajduje się i działa [REDAKTOWANE] radca prawny, co nie polega na prawdzie, to jest popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego, określonego w art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 35¹ Ustawy w związku z art. 1, 2, 3, 6, 25 lit. a-c i 26 ust. 2 KERP.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych orzeczeniem z dnia 12 grudnia 2011 r. uznał Obwinionego winnym pierwszego z postawionych zarzutów, wymierzając mu karę upomnienia. Natomiast uniewinnił go w zakresie drugiego zarzutu.

Obwiniony wniósł apelację od orzeczenia Sądu I Instancji.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych orzeczeniem z dnia 31 maja 2012 r. uniewinnił Obwinionego w zakresie pierwszego zarzutu.

Od tego orzeczenia w dniu 10 lipca 2012 r. Minister Sprawiedliwości wniósł kasację do Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy uchylił orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych i Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych. Sprawa została ponownie przekazana do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych.

Sąd szczegółowo zapoznał się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie przez Rzecznika Dyscyplinarnego oraz w trakcie rozpraw przeprowadzonych w dniu 17 czerwca 2013 r., 12 sierpnia 2013 r. oraz 30 sierpnia 2013 r.

Na rozprawie w dniu 30 sierpnia 2013 r. Rzecznik Dyscyplinarny wniósł o uniewinnienie Obwinionego w zakresie drugiego z postawionych zarzutów.

Po zbadaniu sprawy Sąd uznał, że zarzuty stawiane Obwinionemu przez Rzecznika Dyscyplinarnego nie znajdują potwierdzenia w okolicznościach sprawy i nie mogą

Km

stanowić podstawy do ukarania Obwinionego. Dlatego też Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wydał wyrok uniewinniający.

Przed odniesieniem się do poszczególnych zarzutów wskazać należy na ogólne uwarunkowania faktyczne i prawne związane z niniejszą sprawą.

Sprawa świadczenia fachowej pomocy prawnej w Polsce jest przedmiotem wielu kontrowersji. Dyskusja społeczna w tym zakresie toczy się od wielu lat, a ostatnio – przy okazji wyborów parlamentarnych w 2005 r. i 2007 r. – zagadnienie to stało się nawet bardzo istotnym elementem kampanii politycznych w kraju. Następstwem tego dyskursu było wydanie dwóch orzeczeń w 2006 r. przez Trybunał Konstytucyjny, obszernie uzasadnionych, który po raz kolejny (po orzeczeniu z 21 maja 2002 r., w sprawie o sygnaturze K 30/01, orzeczeniu z 26 listopada 2003 r. w sprawie o sygnaturze SK 22/02 oraz wyroku z 18 lutego 2004 r. w sprawie o sygnaturze P 21/02), odniósł się do zagadnień związanych z wykonywaniem zbliżonych do siebie zawodów prawniczych – adwokata i radcy prawnego. 19 kwietnia 2006 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok [sprawa o sygnaturze K 6/06] odnoszący się między innymi do działalności i kompetencji samorządu adwokackiego oraz wykonywania zawodu adwokata. Natomiast 8 listopada 2006 r. podobny wyrok [sprawa o sygnaturze K 30/06] został wydany w odniesieniu do radców prawnych. Ten drugi wyrok zawierał liczne odniesienia do wyroku z 19 kwietnia 2006 r. [K 6/06].

Analiza powyższych orzeczeń uprawnia do dwóch stwierdzeń, które były istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy:

1. korporacje prawnicze nie mają monopolu na świadczenie pomocy prawnej i może one być świadczona także przez osoby prowadzące działalność gospodarczą w oparciu o wpis do ewidencji działalności gospodarczej. Znalazło to zresztą potwierdzenie w stanowisku Krajowej Rady Radców Prawnych, która w swym wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, którego następstwem było wydanie wyroku w sprawie o sygnaturze K 30/06 stwierdziła, że *możliwość doradztwa prawnego świadczonego przez osoby bez tytułów prawnych i tak wynika z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej [punkt 1.3 wyroku TK z dnia 8 listopada 2006 r.]*.
2. ustawodawca powinien jasno i wyraźnie rozstrzygnąć sposób wykonywania pomocy prawnej poza korporacjami prawniczymi, tworząc kompletne

i niesprzeczne regulacje w tym zakresie w sposób uwzględniający wszelkie interesy społeczne. Jak wiadomo do dzisiaj takie unormowanie nie powstało i ustawodawstwo w tym zakresie z jednej strony opiera się o ustawy korporacyjne zawodów prawniczych, z drugiej zaś ustawę o działalności gospodarczej, a także - w bardzo wąskim zakresie - przepisów procedur: cywilnej i administracyjnej.

Również Kodeks Etyki Radcy Prawnego w tym zakresie nie uwzględnia zmian, które zaszły w otoczeniu samorządu radców prawnych. Nie uwzględnia on okoliczności, że aplikant radcowski może być jednocześnie przedsiębiorcą prowadzącym działalność w oparciu o przepisy regulujące prowadzenie działalności gospodarczej. Jeszcze *Zasady Etyki Radcy Prawnego* z dnia 9 listopada 1995 r. w brzmieniu ustalonym uchwałą nr 6/95 V Krajowego Zjazdu Radców Prawnych, wskazywały na przykład, że aplikant radcowski nie może podpisywać pism składanych do sądu. Po roku 1999 nowe *Zasady Etyki Radcy Prawnego* takiego ograniczenia już nie zawierały. Co więcej Ustawa, od 10 września 2005 r., zawiera wskazanie, że: *aplikant radcowski może sporządzać i podpisywać pisma procesowe związane z występowaniem radcy prawnego przed sądami, organami ścigania i organami administracji publicznej - z wyraźnego upoważnienia radcy prawnego, z wyłączeniem apelacji, skargi kasacyjnej i skargi konstytucyjnej*". Ani KERP, ani Ustawa nie wskazują jednak, co dzieje się jeśli aplikant radcowski podpisze pismo do sądu jako przedsiębiorca prowadzący doradztwo prawnicze (rozumiane tutaj w znaczeniu potocznym).

Odnosząc się bezpośrednio do zarzutów przedstawionych przez Rzecznika Dyscyplinarnego, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zważył jak dalej. Miał przy tym na uwadze podstawową zasadę postępowania karnego, że wszystkie wątpliwości są rozstrzygane na korzyść Obwinionego (*in dubio pro reo*).

Zarzut prowadzenia działalności gospodarczej po złożeniu ślubowania radcowskiego

W toku prowadzonego postępowania dowodowego nie potwierdził się zarzut Rzecznika Dyscyplinarnego, że Obwiniony naruszył przepisy Ustawy albo KERP poprzez prowadzenie działalności gospodarczej po złożeniu ślubowania radcowskiego. Sąd dał wiarę Obwinionemu, który wyjaśnił, że zmuszony był do

Kw

zarejestrowania działalności gospodarczej ze względu na swoją sytuację ekonomiczną i sytuację na rynku pracy (*protokół rozprawy, karty 211-212*). Wskazał przy tym, że od początku roku 2010 faktycznie zaprzestał prowadzenia tej działalności, ponieważ nawiązał wówczas współpracę z radcą prawnym [REDAKTED]. Wykonywał u niej zadania pracownicze przez cały rok 2010, za które nigdy nie został wynagrodzony (*protokół rozprawy, karta 212*). Rzecznik Dyscyplinarny nie wskazał żadnych dowodów, które poddawałyby w wątpliwość twierdzenia Obwinionego. W swoich kolejnych zeznaniach Obwiniony stwierdził, że w latach 2006-2013 pracował w różnych formułach zatrudnienia, a rozliczanie jej w ramach własnej działalności gospodarczej było tylko jedną z nich. Zaznaczył przy tym, że pozwalała ona pracodawcy uniknąć nadmiernych obciążeń związanych z należnościami publicznoprawnymi, związanymi ze stosunkiem pracy (*protokół rozprawy, karty 229-230*). Mając na uwadze stwierdzenia wstępnej części uzasadnienia, trudno nie zgodzić się z Obwinionym, że ani Ustawa, ani KERP nie zakazują aplikantom radcowskim prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie doradztwa prawnego. Trudno zatem obarczać Obwinionego odpowiedzialnością zarówno za brak precyzji uregulowań Ustawy i KERP, jak i sytuację na rynku pracy, która wymusza na młodych prawnikach podejmowanie działalności gospodarczej na własny rachunek.

Warto przy tym podnieść, że - wbrew twierdzeniom Rzecznika Dyscyplinarnego - art. 35¹ Ustawy nie wyklucza uprawnienia z art. 87 § 1 k.p.c., który statuuje dopuszczalność występowania osoby pozostającej w stałym zleceniu, jako pełnomocnika strony w postępowaniu cywilnym. Nie bardzo zrozumiałe jest, dlaczego to uprawnienie miałoby nie dotyczyć aplikantów radcowskich, jeżeli upoważnia do działania w sądzie księgowych czy doradców podatkowych. Nawet (albo raczej tym bardziej), jeśli - zgodnie ze wskazaniem wynikającym z orzecznictwa Sądu Najwyższego - sądy powszechne wnikliwie badają zakres zlecenia i weryfikują czy jego przedmiot jest ściśle związany z postępowaniem cywilnym, w którym osoba taka została ustanowiona jako pełnomocnik procesowy. Zatem osoba, która jest aplikantem radcowskim, jeśli pozostaje w stosunku zlecenia może (pod pewnymi warunkami) być pełnomocnikiem swego zleceniodawcy. Dlatego też Obwiniony nie wprowadzał nikogo w błąd swymi stwierdzeniami w tym zakresie.

Km

Natomiast zasada zupełnej dowolności do przybrania sobie pełnomocnika występuje w postępowaniu administracyjnym. Każda osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych, może być pełnomocnikiem w postępowaniu administracyjnym.

Sąd nie podzielił więc zapatrywania Rzecznika Dyscyplinarnego, że prowadzenie działalności gospodarczej przez aplikanta narusza art. 64 ust. 1 i 2 Ustawy. Nie można bowiem dopatrzeć się w nim ani zawinionego, nienależytego wykonywania zawodu radcy prawnego, ani czyn sprzeczny ze ślubowaniem lub zasadami etyki radcy prawnego.

Na marginesie tej sprawy i przypadku Obwinionego, wręcz konieczne jest stwierdzenie, że jeśli ktoś powinien - w okolicznościach podobnych spraw - być poddany kontroli w postępowaniu dyscyplinarnym, to nie aplikanci, ale radcowie prawni, którzy zatrudniają aplikantów bez wynagrodzenia w ramach różnych *bezpłatnych staży i nieodpłatnych praktyk*. W sposób rażący bowiem narusza to obowiązujący porządek prawny (w ramach którego, poza ściśle określonymi i wyjątkowymi sytuacjami, wynagrodzenie za pracę jest obowiązkowe).

Zarzut wskazywania przez Obwinionego na stronie internetowej [REDAKTOWANE] że jest radcą prawnym

Rzecznik Dyscyplinarny ostatecznie wniósł o uniewinnienie od zarzutu wskazywania przez Obwinionego na stronie [REDAKTOWANE] że jest radcą prawnym. Ponieważ to jednak Sąd Dyscyplinarny jest gospodarzem tej części postępowania dyscyplinarnego i nie jest związany wnioskiem Rzecznika, niezbędne jest choćby lakoniczne powołanie podstaw uniewinnienia w zakresie tego zarzutu.

Po pierwsze faktem notoryjnym jest, że wszelkie wyszukiwarki internetowe lub podobne narzędzia informatyczne – bez udziału zainteresowanych – przyporządkowują informacje o osobach uprawiających różnego rodzaju zawody lub działalność gospodarczą, bez ich udziału i zgody. Jedną z osób będących w składzie orzekającym także znajduje się wśród wskazanych osób wykonujących zawód radcy prawnego na stronie [REDAKTOWANE] mimo tego, że nigdy nie wniosowała o umieszczenie jej danych przez ten serwis (*karta 226*). Tak jest też ze stronami

fm

dotyczącymi innych zawodów prawniczych, doradców podatkowych, lekarzy, księgowych itp.

Po drugie, w aktach sprawy znajduje się korespondencja zarówno z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych (karty 214-223), jak i administratorem strony znanyprawnik.pl (karta 79), wydawnictwem LexisNexis, z których jasno wynika, że dane Obwinionego mogły znaleźć się i znalazły się na rzeczonyj stronie internetowej zupełnie bez jego wiedzy. Rzecznik Dyscyplinarny nie przedstawił bowiem żadnych dowodów, które pozwalałyby przyjąć inne stanowisko.

Mając to na uwadze, Sąd Dyscyplinarny uniewinnił Obwinionego od drugiego z postawionych mu zarzutów.

Koszty postępowania

O kosztach postępowania Okręgowy Sąd Dyscyplinarny rozstrzygnął w oparciu o przepisy art. 706 ust. 2 zdanie 2 ustawy o radcach prawnych.

Kamie

